

PRZEKŁADAJĄC NIEPRZEKŁADALNE X

DYDAKTYKA
PRZEKŁADU
NAUCZANIE
PRZEZ PROJEKTY

REDAKCJA

OLGA KUBIŃSKA, WOJCIECH KUBIŃSKI
MACIEJ KUR

WYDAWNICTWO UNIWERSYTETU GDAŃSKIEGO

DYDAKTYKA
PRZEKŁADU
NAUCZANIE
PRZEZ PROJEKTY

PRZEKŁADAJĄC NIEPRZEKŁADALNE X

REDAKTORZY SERII

OLGA KUBIŃSKA

WOJCIECH KUBIŃSKI

DYDAKTYKA
PRZEKŁADU
NAUCZANIE
PRZEZ PROJEKTY

REDAKCJA

OLGA KUBIŃSKA, WOJCIECH KUBIŃSKI
MACIEJ KUR

WYDAWNICTWO UNIWERSYTETU GDAŃSKIEGO
GDAŃSK 2021

Recenzent
prof. dr hab. Henryk Kardela

Redaktor Wydawnictwa
Paweł Wielopolski

Projekt okładki i stron tytułowych
Studio Spectro

Koncepcja graficzna serii
Karolina Johnson

Skład i łamanie
Michał Janczewski

Publikacja sfinansowana ze środków
Instytutu Anglistyki i Amerykanistyki Uniwersytetu Gdańskiego

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-8206-283-0

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 11 37, tel. kom. +48 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
wydawnictwo.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: wydawnictwo.ug.edu.pl/sklep/

Druk i oprawa
Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 14 49

Spis treści

Olga Kubińska, Wojciech Kubiński, Maciej Kur Wstęp od redaktorów tomu	7
Wojciech Kubiński, Olga Kubińska, Maciej Kur Rola zarządzania rozproszonego w kształtowaniu instytucji dydaktyczno-badawczej	11
Olga Kubińska, Wojciech Kubiński Socjologia przekładu a dydaktyka przekładu oparta na projektach zespołowych	39
Katarzyna Kaszorek Zaangażowanie studentów w pozazajęciową działalność naukową na przykładzie projektów tłumaczeniowych we współpracy z wydawnictwami, w tym projektów prowadzonych przez Studenckie Koło Naukowe LABORATORIUM PRZEKŁADU na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Gdańskiego	63
Justyna Giczela-Pastwa, Łucja Biel Kooperatywne uczenie się przekładu – 15 lat działalności Studenckiego Koła Naukowego Przekładu Specjalistycznego LINGUANA	79
Maciej Kur Projekt <i>Beholder</i>	99
Paula Gorszczyńska Audiodeskrypcja po studencku	129
Ewa B. Nawrocka Tłumaczenie witryn wiki gier wideo ze studentami specjalności translatorycznej	149
Dokumentacja graficzna	171

Olga Kubińska
Wojciech Kubiński
Maciej Kur

Wstęp od redaktorów tomu

Dydaktyka przekładu – nauczanie przez projekty jest publikacją przygotowaną przez zespół wykładowców związanych w przeszłości lub aktualnie z translatoryką anglistyczną Uniwersytetu Gdańskiego, dokumentującą piętnastoletni okres istnienia specjalności. W tym okresie zespół translatoryki w znacznym stopniu skupiony był na projektach zespołowych kształcących kompetencje tłumacza w środowisku społecznym. Monografia koncentruje się głównie na problematyce kształcenia przyszłych tłumaczy poprzez projekty zespołowe, jednak udokumentowano tu również prace zespołowe wykładowców, doktorantów i studentów w tym czasie.

To zagadnienie omawia rozdział pierwszy *Rola zarządzania rozproszonego w kształtowaniu instytucji dydaktyczno-badawczej* autorstwa Wojciecha Kubińskiego, Olgi Kubińskiej i Macieja Kura. Rozdział ten prezentuje działanie w ramach zarządzania rozproszonego (*distributed management*) w instytucji szkolnictwa wyższego. Taki model zarządzania z definicji zakładał partnerski układ w zespole, który poprzez nieustanne interakcje tworzył niezbędną infrastrukturę (pierwsze laboratoria do przekładu pisemnego i ustnego na uczelni) i program nauczania. Program z założenia podlegał ciągłej ocenie i modyfikacjom, a członkowie zespołu prowadzili – przy aktywnym udziale studentów i we współpracy z podmiotami zewnętrznymi – liczne warsztaty, szkolenia i konkursy translatoryczne.

Rozdział drugi, *Socjologia przekładu a dydaktyka przekładu oparta na projektach zespołowych* autorstwa Olgi Kubińskiej i Wojciecha Kubińskiego, wraz z rozdziałem trzecim, *Zaangażowanie studentów w pozazajęciową*

działalność naukową na przykładzie projektów tłumaczeniowych we współpracy z wydawnictwami, w tym projektów prowadzonych przez Studenckie Koło Naukowe LABORATORIUM PRZEKŁADU na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Gdańskiego Katarzyny Kaszorek, omawiają projekty prowadzone na potrzeby przekładu wydawniczego przez Studenckie Koło Naukowe LABORATORIUM PRZEKŁADU. Olga i Wojciech Kubińscy dokonali przeglądu prowadzonych w minionych latach projektów zespołowych na potrzeby oficyn wydawniczych, z którego wynika, że studenci zaangażowani byli w przekład kilkudziesięciu książek, esejów i tekstów poetyckich opublikowanych w prestiżowych oficynach wydawniczych i periodykach krajowych. Katarzyna Kaszorek z kolei przedstawia projekty tłumaczeniowe z perspektywy studenckiej – w wielu uczestniczyła jako studentka właśnie, a następnie stażystka w wydawnictwie słowo/obraz terytoria oraz doktorantka na Filologicznych Studiach Doktoranckich prowadzonych w Uniwersytecie Gdańskim. Autorka – prezes Studenckiego Koła Naukowego LABORATORIUM PRZEKŁADU – występowała w projektach w różnych rolach, czy to aktywnego agenta przekładu i projektów tłumaczeniowych, czy menedżera projektu, czy wreszcie – redaktora tekstów. Przyjęta w artykule perspektywa „od wewnątrz” pozwala dostarczyć dodatkowe aspekty omawianej formuły kształcenia.

Rozdział czwarty, *Kooperatywne uczenie się przekładu – 15 lat działalności Studenckiego Koła Naukowego Przekładu Specjalistycznego LINGUANA* autorstwa Łucji Biel i Justyny Giczeli-Pastwy, oraz piąty, *Projekt „Beholder”* Macieja Kura, są niejako podsumowaniem dotychczasowej działalności Studenckiego Koła Naukowego LINGUANA, najdłużej działającego spośród trzech studenckich kół naukowych na translatoryce. Artykuł Justyny Giczeli-Pastwy i Łucji Biel mieści się w ramach metodologii opartej na collaborative/cooperative learning Dana Kiraly’ego, zorientowanej na kształcenie kooperatywne studentów poprzez przejmowanie inicjatywy przez studentów i wykorzystywanie wykładowcy w roli doradczej. Maciej Kur z kolei omawia przypadek lokalizacji gry wideo (*Beholder*) przygotowany przez członków LINGUANY we współpracy

z deweloperami i przedstawia rynkowe uwarunkowania współpracy: ze względu na popularność gry firma zdecydowała się radykalnie przyspieszyć jej publikację m.in. w Polsce, stawiając tym samym dotychczasowych agentów – studentów w roli tłumaczy – przed nowym zadaniem: zarządzania jakością gotowego produktu.

W rozdziale szóstym, *Audiodeskrypcja po studencku*, Paula Gorszczyńska omawia kolejne edycje zarządzania projektem tłumaczeniowym pod tym samym tytułem, który od lat prowadzi ze studentami translatoryki, we współpracy z Polskim Związkiem Głuchoniemych. Artykuł podejmuje przy tym kwestię zaangażowania tłumaczy w projekt społeczny – jednocześnie w zamyśle zadanie doczekało się kolejnych sześciu edycji w wyniku decyzji agentów – tłumaczy, których motywacją była praca na rzecz niedowidzących i niewidzących odbiorców. Istotny przy tym jest również aspekt badawczy, skupiony na wypracowaniu efektywnych sposobów werbalnego przekazywania emocji w audiodeskrypcji, co pozwala wypracować u adeptów przekładu element empatii w procesie tłumaczenia.

Rozdział siódmy, *Tłumaczenie witryn wiki gier wideo ze studentami specjalności translatorycznej* Ewy B. Nawrockiej, również zajmuje się lokalizacją gier wideo, wyjątkowo przedstawiając wymagania, proces i wyniki tłumaczeń zespołowych wykonywanych w trakcie kursu „Zarządzanie projektem tłumaczeniowym”, prowadzonego w ramach zajęć na drugim roku studiów magisterskich. Zgodnie z założeniami kurs ma wprowadzić studentów w obowiązujące na rynku tłumaczeń zasady zarządzania projektem, wyposażając ich w kompetencje niezbędne w zarządzaniu całym projektem i pełnieniu co najmniej kilku ról, w tym kierownika, inżyniera lokalizacji, koordynatora terminologicznego i innych.

Wojciech Kubiński
Olga Kubińska
Maciej Kur

Rola zarządzania rozproszonego w kształtowaniu instytucji dydaktyczno-badawczej

Abstrakt

Artykuł jest opisem okoliczności, które towarzyszyły wypracowaniu koncepcji studiów translatorskich w Instytucie Anglistyki UG oraz konsekwentnej ich rozbudowie przez zespół wykładowców na podstawie założeń koncepcji zarządzania rozproszonego (*distributed management*). Chodziło o uruchomienie inwencji twórczej osób zaangażowanych w tym eksperymencie dydaktycznym polegającym na zagwarantowaniu szerokiej swobody w podejmowaniu decyzji oraz braniu osobistej odpowiedzialności za poszczególne programy realizowane przez członków zespołu oraz studentów i doktorantów. Ten zamiar został w dużym stopniu uwieńczony sukcesem.

Artykuł zawiera rejestr poszczególnych programów i inicjatyw podejmowanych w ramach Katedry Translatoryki w ciągu piętnastoletniego istnienia. Były to przedsięwzięcia często wymagające współpracy w ramach zespołu oraz współdziałania z licznymi podmiotami zewnętrznymi w celu stworzenia sytuacji, w których studenci mają okazję przyswoić sobie umiejętności przydatne w profesjonalnej karierze tłumacza. Część z tych projektów wymagała również udziału ekspertów zagranicznych w ramach unijnych programów (współpraca z unijną Dyrekcją Generalną do Spraw Przekładu Pisemnego – DGT).

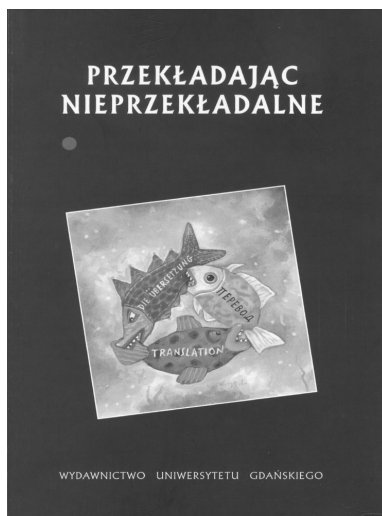
Abstract

The article features a description of the circumstances which accompanied the development of the conception of Translation Studies at the Institute of English, University of Gdańsk and its consistent implementation by the team of lecturers on the basis of the principles of distributed management. What was at issue here was the activation of creative potential of the lecturers and students engaged in this didactic experiment based on safeguarding broad freedom in decision making and taking personal responsibility for the assorted projects implemented by lecturers, students and doctoral students. This intention was largely successfully fulfilled.

The article features a register of the projects and initiatives worked out within the Chair for Translation Studies in the first fifteen years of its existence. These were frequently ventures which required cooperation both within the Staff of the Chair and with numerous external agencies in order to simulate a situation in which students could acquire skills useful in their prospective professional careers. Some of these projects involved also the participation of foreign experts within European programs (cooperation with the DGT).

Specjalność translatoryczna na anglistyce gdańskiej powstała w 2005 roku, choć próby stworzenia nowoczesnej translatoryki podejmowaliśmy już wcześniej ze względu na własne zainteresowania badawcze, wieloletnie doświadczenie w zawodzie tłumacza symultanicznego, konferencyjnego i pisemnego (Wojciech Kubiński) oraz wydawniczego (Olga Kubińska), a także zapotrzebowanie wyrażane przez studentów. Jedną z prób stworzenia atmosfery przyjaznej dla powołania translatoryki była organizacja Międzynarodowych Konferencji Przekładoznawczych „Przekładając Nieprzekładalne” w latach 1999 i 2002, a następnie serii wydawnictw „Przekładając nieprzekładalne” (której kolejną publikacją jest niniejszy tom).

Dopiero jednak przystąpienie Polski do Unii Europejskiej w 2004 roku i związane z tym dynamiczne zmiany stworzyły klimat sprzyjający utworzeniu nowej specjalności z rozwiniętym programem kształcenia tłumaczy (oznaczało to około 500 godzin zajęć z tłumaczeń praktycznych:

Rycina 1. Pierwszy tom serii „Przekładając Nieprzekładalne”, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2000 (projekt okładki: Wojciech Kołyszko)

specjalistycznych, literackich i ustnych na I stopniu oraz 300 godzin na II stopniu studiów). Przygotowanie pierwszych programów studiów podjęły następujące osoby: Olga Kubińska (przekład literacki), Wojciech Kubiński (przekład pisemny i ustny) oraz Łucja Biel (przekład specjalistyczny). W kolejnych latach w przedsięwzięciu brał udział cały zespół, wraz z członkami powołanej do życia Rady Programowej Translatoryki, w skład której wchodziłi zaproszeni specjaliści z rynku tłumaczeń (wydawcy, pracownicy biur tłumaczeń, tłumacze). Poszczególne osoby, wchodzące w skład zespołu, przejmowały odpowiedzialność za kolejne projekty nieustannie rozwi-

janego i modyfikowanego programu licznych inicjatyw w postaci warsztatów, konferencji i projektów grupowych.

Od początku istnienia Katedry Translatoryki wszelkie działania prowadzone były zgodnie z ideą zarządzania rozproszonego. W założeniu zarządzanie rozproszone rezygnuje z hierarchicznego zarządzania instytucją szkolnictwa wyższego, przyjmując, że uczelnia jest miejscem stawiającym na kreatywność i innowacyjność, promującym wyznaczanie ambitnych celów i nieoczywiste sposoby ich realizacji, to zaś wymaga uzyskania efektu synergii i wysokiego poziomu interakcji, o ile instytucja ma się dynamicznie rozwijać. Podobną perspektywę przyjęli badacze anglosascy, wychodzący z założenia, że „instytucje szkolnictwa wyższego nie są [...] najlepiej dopasowane do menedżeryzmu (*managerialism*) czy zarządzania odgórnego (*top-down*)” (Bolden, Petrov, Gosling 2008/2009).

Seria „Przekładając Nieprzekładalne” wydawana na Uniwersytecie Gdańskim od 2000 r. prezentuje różne aspekty problemów przekładoznawczych – w ujęciu teoretycznym i analitycznym – nurtujące współczesną translatorykę. Obejmuje zagadnienia z dziedziny przekładu literackiego, szeroko pojętego przekładu wydawniczego oraz przekładu specjalistycznego. Dwujęzyczna seria zawiera publikacje autorów polskich oraz polskie tłumaczenia tekstów autorów zagranicznych.

ISBN 978-83-8206-283-0

**Uniwersytet
Gdański**

Wydawnictwo
Uniwersytetu Gdańskiego

CENTRE FOR TRANSLATION STUDIES
CENTRUM TRANSLATORYCZNE